Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2026/3925

1.9.2026

ODPORÚČANIE RADY

z 10. júla 2026,

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Talianska

(C/2026/3925)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ([2]), a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) V nariadení (EÚ) 2024/1263 sa stanovujú ciele rámca správy hospodárskych záležitostí, ktorými je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií, ako aj zabrániť nadmerným deficitom verejných financií. V uvedenom nariadení sa stanovuje, že Rada a Komisia vykonávajú mnohostranný dohľad v kontexte európskeho semestra v súlade s cieľmi a požiadavkami stanovenými v Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Európsky semester zahŕňa predovšetkým formulovanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny a dohľad nad ich vykonávaním.

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

(2) Komisia 25. novembra 2025 prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Talianska na rok 2026. Komisia v ten istý deň prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania na rok 2026, v ktorej určila Taliansko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné vykonať hĺbkové preskúmanie. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa ľudského kapitálu v Európskej únii a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2026, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada 21. apríla 2026 prijala odporúčanie týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny ([3]) a 9. marca 2026 spoločnú správu o zamestnanosti a odporúčanie týkajúce sa ľudského kapitálu.

(3) Komisia uverejnila 29. januára 2025 Kompas konkurencieschopnosti, čo je strategický rámec, ktorého cieľom je posilniť globálnu konkurencieschopnosť Únie v nasledujúcich piatich rokoch. Sú v ňom identifikované tri transformačné požiadavky, a to inovácia, dekarbonizácia a konkurencieschopnosť a bezpečnosť, ktoré sú kritickými piliermi udržateľného hospodárskeho rastu. Kompas konkurencieschopnosti od svojho uverejnenia poskytuje podklady pre prácu v rámci európskeho semestra, čím sa zabezpečuje, aby hospodárske politiky členských štátov boli konzistentné so strategickými cieľmi EÚ, a vytvára sa jednotný prístup k správe hospodárskych záležitostí, ktorý podporuje udržateľný rast, inováciu a odolnosť v celej Únii.

(4) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2026 naďalej vyvíja súbežne so záverečnou fázou vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (RRF) ([4]). Pre plnenie politických priorít v rámci európskeho semestra mali zásadný význam plány obnovy a odolnosti spolu s financovaním v rámci politiky súdržnosti, keďže tieto plány boli potrebné na účinné riešenie všetkých výziev identifikovaných v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v nedávnych cykloch, resp. ich významnej podskupiny, pričom odporúčania pre jednotlivé krajiny sa museli zohľadňovať v programoch financovaných z európskej politiky súdržnosti. S blížiacim sa koncom trvania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je nevyhnutné naďalej zachovať a rozvíjať reformy a investície podporované a vykonávané v rámci tohto mechanizmu, a to najmä tie, ktoré prispievajú k riešeniu výziev identifikovaných v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny.

(5) Komisia 3. júna 2026 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Talianska na rok 2026. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Taliansko dosiahlo pri plnení odporúčaní z roku 2025, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Talianska. Na základe uvedenej analýzy sa v tejto správe identifikovali najnaliehavejšie výzvy, ktorým Taliansko čelí. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Talianska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľových hodnôt Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

([3]) Ú. v. EÚ C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

([4]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(6) Komisia vykonala v súvislosti s Talianskom hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Hlavné zistenia posúdenia, ktoré vykonali útvary Komisie v súvislosti s makroekonomickou zraniteľnosťou Talianska na účely uvedeného nariadenia, boli uverejnené 20. mája 2026 ([5]). Komisia 3. júna 2026 dospela k záveru, že v Taliansku existujú makroekonomické nerovnováhy. Taliansko konkrétne čelí zraniteľným miestam súvisiacim s vysokým verejným dlhom a slabým rastom produktivity, ktoré majú cezhraničný význam a pretrvávajú, pričom v záujme zmiernenia týchto zraniteľných miest je naďalej kľúčové pokračujúce a účinné vykonávanie reforiem a investícií podporujúcich rast spolu s obozretnými zámermi fiškálnej politiky. Hoci verejný dlh v pomere k HDP po pandémii klesol, v roku 2024 a opäť v roku 2025 sa zvýšil v dôsledku spomalenia rastu nominálneho HDP, oneskoreného vplyvu daňových úľav na obnovu obytných nehnuteľností z predchádzajúcich rokov a stále vysokých deficitov verejných financií. Očakáva sa, že verejný dlh sa bude v rokoch 2026 a 2027 ďalej zvyšovať. Produktivita práce v poslednom čase klesala a očakáva sa, že v rokoch 2026 – 2027 dôjde k miernemu oživeniu, čo bude naďalej obmedzovať rast potenciálneho HDP, a teda brániť znižovaniu verejného dlhu. Hoci banky výrazne posilnili kvalitu svojich aktív a ziskovosť a znížili objem nesplácaných úverov, obavy stále vyvoláva vysoké prepojenie medzi bankami a štátom, keďže podiel domácich štátnych dlhopisov držaných bankami na ich celkových aktívach je vysoký, a to najmä v prípade menej významných inštitúcií a družstevných bánk. Trh práce sa naďalej zlepšoval, ale zdá sa, že potenciál pracovnej sily nie je v plnej miere využitý. Prijali sa opatrenia s cieľom riešiť dlhodobo pretrvávajúce zraniteľné miesta, no napriek nedávnym rozsiahlym reformným opatreniam sa výrazné zvýšenie produktivity zatiaľ neprejavilo. V záujme zlepšenia rastu produktivity a zníženia pomeru verejného dlhu k HDP bude v budúcnosti naďalej kľúčové pokračovať v účinnom vykonávaní reforiem a investícií podporujúcich rast v kombinácii s obozretnými zámermi fiškálnej politiky.

(7) Rada 21. januára 2025 na základe posúdenia a odporúčania Komisie prijala odporúčanie, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Talianska ([6]). Tento plán sa vzťahuje na obdobie od roku 2025 do roku 2029 a predstavuje fiškálnu úpravu rozloženú na sedem rokov. Rada odporučila tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov: 1,3 % v roku 2025, 1,6 % v roku 2026, 1,9 % v roku 2027, 1,7 % v roku 2028 a 1,5 % v roku 2029, čo zodpovedá maximálnym kumulatívnym mieram rastu vypočítaným vo vzťahu k východiskovému roku 2023, a to - 0,7 % v roku 2025, 0,9 % v roku 2026, 2,8 % v roku 2027, 4,6 % v roku 2028 a 6,2 % v roku 2029. V prípade rokov 2025 – 2026 sa tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov zhodujú s nápravnou trajektóriou, ako to 21. januára 2025 odporučila Rada podľa článku 126 ods. 7 ZFEÚ s cieľom odstrániť nadmerný deficit ([7]). Na základe posúdenia Komisie týkajúceho sa účinných opatrení z 3. júna 2026 ([8]) je postup pri nadmernom deficite v prípade Talianska pozastavený.

(8) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a jej dôsledky predstavujú pre Európsku úniu existenčnú výzvu. Komisia vyzvala členské štáty, aby požiadali o koordinovanú aktiváciu národnej únikovej doložky Paktu stability a rastu s cieľom podporiť úsilie EÚ o dosiahnutie rýchleho a výrazného zvýšenia výdavkov na obranu ([9]), pričom Európska rada tento návrh 6. marca 2025 uvítala. Členské štáty môžu stále požiadať o aktiváciu národnej únikovej doložky kedykoľvek do roku 2028, ak spĺňajú kritériá stanovené v článku 26 nariadenia (EÚ) 2024/1263.

([5]) SWD(2026) 139 final.

([6]) Odporúčanie Rady z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Talianska, Ú. v. EÚ C, C/2025/651, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

([7]) Odporúčanie Rady s cieľom odstrániť nadmerný deficit v Taliansku, prijaté 21. januára 2025. Všetky dokumenty týkajúce sa postupu pri nadmernom deficite Talianska sa nachádzajú na webovej adrese: *Italy – Economy and Finance – European Commission* (Taliansko – hospodárstvo a financie – Európska komisia).

([8]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke, Európsky semester 2026 – jarný balík, COM(2026) 200 final.

([9]) Oznámenie Komisie s názvom Zohľadnenie zvýšených výdavkov na obranu v rámci Paktu stability a rastu, Brusel, 19. 3. 2025, C (2025) 2000 final.

(9) Taliansko 30. apríla 2026 predložilo výročnú správu o pokroku za rok 2026 ([10]), ktorá sa týkala dodržiavania odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov, uskutočňovania súboru reforiem a investícií, ktoré toto predĺženie obdobia úprav opodstatňujú, a realizácie reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy uvedené v odporúčaniach pre Taliansko v rámci európskeho semestra. V tejto výročnej správe o pokroku sa zohľadňujú aj polročné správy Talianska o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti v súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241. Správa o opatreniach prijatých v rámci postupu pri nadmernom deficite je začlenená do výročnej správy o pokroku.

(10) Rast reálneho HDP v roku 2025 predstavoval 0,5 % a inflácia podľa HICP bola na úrovni 1,7 %. V prognóze Komisie z jari 2026 sa predpokladá nárast reálneho HDP o 0,5 % v roku 2026 a o 0,6 % v roku 2027, zatiaľ čo inflácia podľa HICP má byť v roku 2026 na úrovni 3,2 % a v roku 2027 na úrovni 1,8 %.

(11) Na základe údajov, ktoré poskytol Eurostat ([11]), sa deficit verejných financií Talianska znížil z 3,4 % HDP v roku 2024 na 3,1 % HDP v roku 2025, zatiaľ čo sa primárny prebytok v roku 2025 zvýšil z 0,5 % HDP na 0,8 %. Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2026 predpokladá deficit na úrovni 2,9 % HDP v roku 2026 aj 2027. Zníženie deficitu v roku 2026 odzrkadľuje najmä nižšie výdavky na daňové úľavy na obnovu obytných nehnuteľností, pričom v prípade ostatných výdavkových položiek vrátane verejných investícií sa očakáva, že budú naďalej rásť, a to spolu s daňovými príjmami.

(12) Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky ([12]), ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, v roku 2025 reštriktívne, a to na úrovni 0,3 % HDP. Predpokladá sa, že budú reštriktívne aj naďalej, a to na úrovni 0,3 % HDP v roku 2026 a 0,5 % HDP v roku 2027.

(13) Na základe údajov, ktoré poskytol Eurostat ([13]), verejný dlh Talianska vzrástol zo 134,7 % HDP na konci roku 2024 na 137,1 % HDP na konci roku 2025. Zvýšenie miery zadlženosti v roku 2025 odzrkadľuje najmä značné potreby pôžičiek súvisiace s oneskoreným hotovostným vplyvom daňových úľav na obnovu obytných nehnuteľností, ktoré ovplyvnili deficity predchádzajúcich rokov. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2026 predpokladá, že pomer dlhu k HDP sa do konca roka 2026 zvýši na 138,5 %, pričom do konca roka 2027 dôjde k ďalšiemu zvýšeniu na 139,2 %. Zvýšenie v rokoch 2026 a 2027 odzrkadľuje najmä oneskorený hotovostný vplyv daňových úľav na obnovu obytných nehnuteľností, zatiaľ čo vplyv primárnych prebytkov na zníženie dlhu zostáva obmedzený.

(14) Na základe prognózy Komisie z jari 2026 dosiahli celkové výdavky verejnej správy na obranu v Taliansku v roku 2025 úroveň 1,3 % HDP a predpokladá sa, že v roku 2026 dosiahnu 1,2 % HDP ([14]).

([10]) Výročné správy o pokroku 2026 sú k dispozícii na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([11]) Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2026.

([12]) Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu EÚ. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

([13]) Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2026.

([14]) Vymedzenie výdavkov na obranu v rámci NATO sa líši od vymedzenia výdavkov na obranu v rámci COFOG. K rozdielom navyše môže dôjsť aj v dôsledku času zaznamenania výdavkov, najmä v prípade vojenského vybavenia, keďže pri vykazovaní v rámci NATO sa v súvislosti s časom zaznamenania výdavkov neuplatňujú vnútroštátne účtovné pravidlá.

(15) Únia naďalej čelí rizikám v súvislosti s narušením dodávok energie a zvýšenou volatilitou cien, ktoré ešte zhoršuje geopolitické napätie ovplyvňujúce svetové trhy s ropou a plynom. Skúsenosti z energetickej krízy v rokoch 2022 – 2023 ukázali, že rozsiahle a necielené opatrenia prinášajú veľké fiškálne náklady a sú sociálne a ekonomicky neefektívne. Od vypuknutia vojny na Blízkom východe vo februári 2026 Taliansko prijalo opatrenia fiškálnej politiky na zmiernenie vplyvu vysokých cien energií na domácnosti a podniky ([15]). Zahŕňajú necielené zníženie spotrebných daní z palív, ktorého platnosť uplynie 22. mája 2026, a daňovú úľavu pre podniky v odvetví cestnej dopravy, rybárske a poľnohospodárske podniky, ktorej platnosť uplynie 31. mája 2026. Podľa prognózy Komisie z jari 2026 sa predpokladá, že fiškálne náklady na tieto opatrenia budú v roku 2026 predstavovať približne 0,1 % HDP. Ak by tieto opatrenia zostali v platnosti do konca roka 2026, podľa odhadov Komisie by fiškálne náklady, ktoré sú s nimi spojené, v roku 2026 predstavovali 0,3 % HDP.

(16) Podľa výpočtov Komisie rástli čisté výdavky v Taliansku v roku 2025 o 1,5 % a kumulatívne za roky 2024 a 2025 klesli o 0,6 %. Rast čistých výdavkov v roku 2025 je vyšší ako odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni 0,1 % HDP v ročnom vyjadrení. Ak vezmeme do úvahy roky 2024 a 2025 spolu, kumulatívna miera rastu čistých výdavkov je mierne vyššia než odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni menej ako 0,1 % HDP v kumulatívnom vyjadrení.

(17) Podľa výpočtov Komisie sa predpokladá, že čisté výdavky v Taliansku porastú v roku 2026 o 1,4 % a kumulatívne za roky 2024, 2025 a 2026 o 0,8 %. Predpokladaný rast čistých výdavkov v roku 2026 je nižší ako odporúčaná maximálna miera rastu. Ak vezmeme do úvahy roky 2024, 2025 a 2026 spolu, aj predpokladaná kumulatívna miera rastu čistých výdavkov je nižšia ako odporúčaná maximálna miera rastu.

(18) V odporúčaní, ktorým sa schvaľuje strednodobý plán Talianska, sa uvádza súbor reforiem a investícií, ktoré sú základom predĺženia obdobia úprav, spolu s harmonogramom ich vykonávania. Vzhľadom na informácie, ktoré Taliansko poskytlo vo svojej výročnej správe o pokroku, sa Komisia domnieva, že vykonávanie kľúčových krokov týchto reforiem a investícií, ktoré sa mali uskutočniť do 30. apríla 2026, sa vo všeobecnosti zdá na dobrej ceste. Pokiaľ ide o kľúčový krok, ktorý sa mal uskutočniť do 4. štvrťroka 2025 v súvislosti so zvýšením verejných výdavkov na výskum a vývoj meraných podielom výdavkov na výskum a vývoj na HDP vo forme hrubých domácich výdavkov na výskum a vývoj, posledné dostupné štatistiky Eurostatu sa vzťahujú na rok 2024. Predbežné odhady, ktoré poskytli talianske orgány, však naznačujú, že výdavky na výskum a vývoj vo forme hrubých domácich výdavkov na výskum a vývoj by mali v roku 2025 dosiahnuť 0,59 % HDP, čo nasvedčuje tomu, že cieľ je na dobrej ceste k splneniu. Komisia sa domnieva, že Taliansko celkovo splnilo svoje záväzky uspokojivo ([16]).

(19) Napriek štrukturálnym opatreniam vykonaným v posledných rokoch sa taliansky daňový systém naďalej vo veľkej miere spolieha na zdaňovanie práce, ktoré najviac prispieva k uvedenému pomeru daní k HDP, ktorý je vyšší ako priemer EÚ. Daňovo-odvodové zaťaženie je nad priemerom EÚ v prípade slobodných osôb s priemernou mzdou a pod priemerom EÚ v prípade osôb s nízkou mzdou, pričom obe hodnoty sa v roku 2025 mierne zvýšili. Osobitné režimy pre samostatne zárobkovo činné osoby a čoraz väčšie využívanie dočasného paušálneho zdaňovania príjmu fyzických osôb spôsobujú, že daňový systém je veľmi zložitý, oslabujú progresivitu a narúšajú základ dane, čo vedie k výrazným stratám príjmov. Navyše dotácie škodlivé pre životné prostredie sú naďalej vysoké, a to aj napriek ich výraznému zníženiu, a vo veľkej miere sa využívajú daňové výdavky vrátane výdavkov na DPH. Celkovo by ďalší presun súčasného vysokého daňového zaťaženia práce na iné, nedostatočne využívané zdroje príjmov, ktoré sú menej škodlivé pre rast, prispel k zvýšeniu hospodárskeho potenciálu. Navyše úprava zdaňovania vozidiel tak, aby presne zohľadňovalo emisie CO_2, a to najmä vo veľmi preťažených mestách, by mohla pomôcť pri financovaní infraštruktúry udržateľnej mobility, čím by sa znížila vysoká závislosť od cestnej dopravy. Napriek nedávnej reforme stále existuje priestor na zníženie daňových výhod pre endotermické služobné vozidlá. A napokon, napriek ambicióznym protiopatreniam prijatým v posledných rokoch, a to aj v rámci plánu obnovy a odolnosti, sú daňové úniky stále vysoké, najmä v oblasti DPH a medzi samostatne zárobkovo činnými osobami. Údaje daňovej správy za prvých päť mesiacov roku 2026 vykazujú niektoré pozitívne výsledky. Súčasne hrozí, že nedávne opatrenia podobné daňovým amnestiám budú mať kontraproduktívny účinok na dodržiavanie daňových predpisov.

([15]) Ide o stav k dátumu uzávierky prognózy Komisie z jari 2026 (4. mája 2026).

([16]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke, Európsky semester 2026 – jarný balík, COM(2026) 200 final.

(20) Katastrálne hodnoty zatiaľ neboli systematicky zosúladené s trhovými hodnotami. Taliansko sa však vo svojom strednodobom fiškálno-štrukturálnom pláne zaviazalo aktualizovať katastrálne hodnoty nehnuteľností, ktoré ešte nie sú zahrnuté v katastri, ako aj budov, na ktoré sa využili verejné schémy energetickej efektívnosti a/alebo intervencie na obnovu domov. Hlavné bydliská sú oslobodené od periodického dane z nehnuteľností takmer vo všetkých triedach nehnuteľností. To vedie k nízkym príjmom z nehnuteľností na miestnej úrovni, a to aj v mestách, ktoré čelia problémom s cenovou dostupnosťou bývania. V približne desatine talianskych provincií predstavujú náklady na nájomné viac ako tretinu priemernej mzdy, a to aj napriek existencii regulovaného nájomného. Podiel sociálneho bývania je v Taliansku nízky, verejný bytový fond je obmedzený a poradovníky sú veľmi dlhé. Taliansko sa vyznačuje aj vysokým podielom neobývaných obydlí a vysokým výskytom krátkodobých prenájmov. Zodpovednosti sú rozdelené medzi štátnu správu a správu na nižšej ako celoštátnej úrovni, pričom neexistuje žiaden komplexný národný koordinačný rámec. Účinnosť politiky bývania obmedzovalo aj nedostatočné financovanie zo štrukturálnych fondov. Vláda nedávno prijala program Piano Casa, no jeho posúdenie a vykonávanie sú ešte stále v počiatočnom štádiu.

(21) V nadchádzajúcich rokoch sa očakáva, že verejné financie zaťažia výrazné fiškálne tlaky vrátane rastúcich nákladov súvisiacich s demografickým vývojom. Významnú časť verejných zdrojov pohlcujú najmä starobné dôchodky a náklady na dlhovú službu, čo obmedzuje fiškálny priestor pre iné priority. Verejné investície sa v porovnaní s úrovňami pred pandémiou výrazne zvýšili, a to aj s podporou Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Zároveň sa v porovnaní s rokom 2019 znížili výdavky, vyjadrené ako podiel na celkových výdavkoch, na niektoré oblasti politiky podporujúce rast, a to aj v oblasti vzdelávania a zdravotníctva. Podľa nového právneho rámca musia ministerstvá vykonávať podrobné hodnotenie výdavkových politík v rámci nových „plánov analýzy a hodnotenia výdavkov“ v súlade so záväzkami vyplývajúcimi zo strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu. V záujme zlepšenia efektívnosti a kvality verejných výdavkov v Taliansku bude nevyhnutné dôsledne vykonávať nový rámec posudzovania a následne prijať účinné politické opatrenia založené na výsledkoch hodnotenia.

(22) Taliansko je jedným z členských štátov s najstarším obyvateľstvom, najnižšou mierou plodnosti a nadpriemerne vysokým vekom prvorodičiek. Odliv mozgov pretrváva, keďže mnohí mladí vysokokvalifikovaní obyvatelia hľadajú lepšie príležitosti v zahraničí, zatiaľ čo Taliansko má problémy prilákať a udržať si talenty. Znižovanie počtu obyvateľstva v produktívnom veku zhoršuje pretrvávajúca nízka účasť žien a mladých ľudí na trhu práce. Hoci by sa na zmiernenie krátkodobých až strednodobých účinkov demografického poklesu mohla využiť dobre riadená legálna migrácia, holistickejší štrukturálny prístup by mal ísť nad rámec finančných stimulov s cieľom vytvoriť priaznivé prostredie pre rodičovstvo prostredníctvom stabilných pracovných miest, politík zamestnanosti a prijatia širších opatrení na zvýšenie účasti žien a mladých ľudí na trhu práce, a zároveň prilákať a udržať si vysokokvalitné talenty. Očakáva sa, že výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva sa zvýšia, čo zaťaží verejné financie. Napriek dôchodkovej reforme z roku 2011 sa v strednodobom horizonte stále očakáva nárast pomeru dôchodkových výdavkov k HDP v dôsledku demografického vývoja vrátane zvyšujúceho sa indexu ekonomickej závislosti poproduktívnej zložky, ako aj v dôsledku vplyvu systémov predčasného odchodu do dôchodku zavedených v roku 2019 a obnovených v predchádzajúcich rokoch, hoci tieto systémy sa postupne obmedzujú a v roku 2026 sa neobnovili. Zákonom o rozpočte na rok 2026 sa zaviedli opatrenia na podporu účasti v doplnkových dôchodkových systémoch, ktoré tiež môžu prispieť k zlepšeniu primeranosti dôchodkov a byť doplnkom k verejným dôchodkom. K dnešnému dňu je však účasť stále obmedzená (38,3 % pracovnej sily), pričom len 29 % účastníkov je mladších ako 40 rokov a účasť samostatne zárobkovo činných osôb je minimálna. Zároveň sa čiastočne obnovilo automatické prepojenie medzi vekom odchodu do dôchodku a strednou dĺžkou života, pričom trojmesačné zmrazenie sa vzťahuje len na niektoré kategórie pracovníkov. Opatrenia na zabezpečenie udržateľnosti dôchodkového systému možno doplniť opatreniami s cieľom uľahčiť zotrvanie na trhu práce aj v neskorších štádiách, a to aj prostredníctvom flexibilných foriem organizácie práce a vekovo-špecifických politík riadenia.

(23) Aby sa v širšej miere preberala zodpovednosť za úspešné vykonávanie nástrojov financovania Únie, naďalej treba systematicky, zmysluplne a včas zapájať miestne a regionálne orgány, sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a ďalšie relevantné zainteresované strany, a to aj v kontexte európskeho semestra.

(24) Vykonávanie programov politiky súdržnosti, ktoré v Taliansku zahŕňajú podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Európskeho sociálneho fondu plus a Fondu na spravodlivú transformáciu (FST), je naďalej pod priemerom EÚ, a to tak z hľadiska výberu projektov, ako aj z hľadiska platieb. Je dôležité zrýchliť úsilie o zabezpečenie urýchlenej realizácie investícií a zároveň maximalizovať ich vplyv v praxi. Taliansko naďalej čelí výzvam pri vykonávaní v dôsledku slabých administratívnych kapacít, pomalej realizácie infraštruktúrnych projektov a slabej koordinácie medzi centrálnou úrovňou, regionálnymi úrovňami a ďalšími úrovňami správy, najmä v niektorých oblastiach politík so spoločnou zodpovednosťou. Tieto problémy bránia pokroku v oblasti zamestnanosti, zručností a sociálneho začlenenia a zároveň odďaľujú investície v rámci Platformy strategických technológií pre Európu alebo investície do cenovo dostupného a udržateľného bývania. Okrem toho Taliansko musí urýchliť vykonávanie FST, keďže príslušné zdroje sa majú vyplatiť do konca roka 2026. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa rýchlo a účinne realizovali nové investície, ktoré Taliansko identifikovalo vo svojom strednodobom preskúmaní fondov politiky súdržnosti – najmä tie, ktoré súvisia s piatimi prioritami stanovenými v nariadení o strednodobom preskúmaní ([17]).

(25) Taliansko čelí viacerým výzvam, ktoré súvisia s výskumom a inováciami, rastom podnikov a nebankovým financovaním, priemyselnou stratégiou, verejnou správou, justíciou a hospodárskou súťažou. Čelí tiež výzvam, ktoré súvisia s adaptáciou na zmenu klímy, energetikou, odpadovým a vodným hospodárstvom, ako aj s trhom práce, zručnosťami, vzdelávaním a zdravím.

(26) Produktivitu a rastový potenciál Talianska brzdia obmedzené verejné a súkromné investície do výskumu a vývoja. V porovnaní s inými krajinami EÚ je verejná podpora inovácie v Taliansku napriek nedávnemu zvýšeniu menej komplexná a veľkorysá a prospelo by jej strategickejšie prideľovanie zdrojov a spolupráca verejného a súkromného sektora v súlade so záväzkami vyplývajúcimi zo strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu. Plán obnovy a odolnosti a fondy politiky súdržnosti EÚ zahŕňajú niekoľko iniciatív na podporu spolupráce medzi podnikmi a akademickou obcou, ktoré sú naďalej roztrieštené a chýba im súdržné vnútroštátne riadenie. Verejné obstarávanie inovácií, ktoré sa v súčasnosti obmedzuje na obranu a ekologický sektor, by mohlo zohrávať významnú úlohu pri rozvoji trhov pre startupy a zároveň by sa ním mohli zefektívniť verejné výdavky. Napriek určitému zvýšeniu v roku 2025 má univerzitný systém obmedzené zdroje, pričom spomedzi krajín OECD vykazuje Taliansko jednu z najnižších hodnôt výdavkov na univerzity. Stimuly pre univerzity a výskumných pracovníkov na vykonávanie činností zhodnocovania výskumu a transferu technológií sú navyše naďalej obmedzené. Kariéra v oblasti výskumu je pomalá a nepredvídateľná. Prostredníctvom reformy prijatej v roku 2025 sa zvýšil počet krátkodobých zmluvných nástrojov pre výskumných pracovníkov, ktorými sa neobsadia funkčné miesta v trvalom pracovnom pomere, čo je spojené s rizikom ďalšieho ovplyvnenia kariérneho postupu výskumných pracovníkov. Taliansko zároveň prostredníctvom zákona o rozpočte na rok 2026 zaviedlo mimoriadny plán prijímania zamestnancov, ktorým by sa malo podporiť vytvorenie niekoľkých dodatočných trvalých pracovných miest. Je však potrebné zlepšiť dlhodobé plánovanie náboru a zároveň prijať opatrenia na urýchlenie kariérneho postupu výskumných pracovníkov. Hoci sa situácia zlepšuje, úrady pre transfer technológií sú stále relatívne malé a nemajú dostatočné ľudské a finančné zdroje na podporu transformácie výstupov výskumu do nových podnikateľských príležitostí. Mali by sa posilniť aj synergie s investormi rizikového kapitálu. Akt o strategickej politike na roky 2026 – 2028 týkajúci sa posilnenia znalostí a transferu technológií by po prijatí vďaka určeniu kľúčových priorít a strategických línií intervencie predstavoval dôležitý krok vpred.

([17]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/1914 z 18. septembra 2025, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania.

(27) Slabý rast produktivity Talianska môže odzrkadľovať štrukturálne obmedzenia spojené s relatívne obmedzeným podielom pridanej hodnoty vytváranej veľkými podnikmi a prevahou mikropodnikov a malých podnikov, často riadených rodinnými príslušníkmi, ktoré nedostatočne využívajú profesionálne postupy riadenia, čo bráni inováciám a produktivite. Daňová politika, napríklad zjednodušený paušálny daňový režim pre mikropodniky a priaznivé daňové zaobchádzanie so zdedenými podnikmi (vyžadujúce päťročné zachovanie kontroly), odrádza od konsolidácie a rastu. Taliansku by preto prospelo, ak by sa podporilo rozširovanie startupov a združovanie malých a stredných podnikov (MSP), a to odstránením regulačných a daňových prekážok, podporou externých profesionálnych manažérov, zvyšovaním úrovne zručností manažérov, posilnením inovácií a prístupu na kapitálové trhy. V niektorých z týchto oblastí sa podnikli pozitívne kroky, napríklad prebiehajúce vykonávanie tzv. Legge Capitali, nedávne prijatie ročného zákona pre MSP a delegovaného aktu na účely reformy startupov a inovačných MSP. Ak by sa lepšie mobilizovali vysoké domáce úspory Talianska, ktoré sú kľúčovou ekonomickou silou, mohli by zohrávať väčšiu úlohu pri financovaní rastu a inovácií, čím by pomohli spoločnostiam pri rozširovaní. Talianske kapitálové trhy by sa mali ďalej rozvíjať a ich hĺbka a likvidita by sa mali zvýšiť podporou dopytu, nabádaním ku kótovaniu nových akcií a podporou emisií podnikových dlhopisov. Nedávno prijatá reforma kapitálových trhov a práva obchodných spoločností je krokom správnym smerom. Existujúce záručné schémy a stimuly by sa mohli preorientovať tak, aby uprednostňovali a podporovali dopyt po nástrojoch kapitálového trhu. Prístup inovatívnych podnikov k nebankovému financovaniu je naďalej mimoriadne obmedzený, keďže kapitálový trh, najmä domáci trh rizikového kapitálu, je stále nedostatočne rozvinutý, hoci rastie. Dôvodom je najmä obmedzená prítomnosť inštitucionálnych a podnikových investorov a málo možností vystúpenia pre investorov. Hoci je zavedených niekoľko iniciatív na podporu rozvoja rizikového a súkromného kapitálu, ďalšie verejné úsilie by sa malo sústrediť na trhové segmenty v počiatočnom štádiu a na rizikovejšie trhové segmenty, ako aj na prilákanie a využívanie inštitucionálnych investorov prostredníctvom finančných nástrojov a štruktúr fondu fondov s vhodnými prvkami znižovania rizika. Prístup k nebankovému financovaniu by sa mohol zlepšiť prostredníctvom posilnenia schopnosti domácich inštitucionálnych investorov, ako napr. penzijných fondov a najmä poisťovní, investovať do tried aktív s dlhším investičným horizontom.

(28) Taliansko sa naďalej vyznačuje stagnujúcou produktivitou, čo odzrkadľuje aj výrazné rozdiely medzi severnými a južnými regiónmi. Na juhu znižuje produktivitu nižšia priemerná veľkosť podnikov a koncentrácia v tradičných odvetviach, zatiaľ čo infraštruktúrne nedostatky obmedzujú konkurencieschopnosť. Pre Taliansko by bola prínosom priemyselná stratégia orientovaná na inovácie s cieľom nasmerovať zdroje do odvetví a technológií s vysokou pridanou hodnotou a podporiť rozvoj južných regiónov, najmä vyčlenením zdrojov pre menej rozvinuté regióny a zameraním sa na strategické odvetvia. Biela kniha „Made in Italy 2030“ je prvým krokom k vymedzeniu priemyselnej stratégie, výzvou však aj naďalej zostáva vykonávanie jasných opatrení v príslušnej oblasti politiky a vytvorenie štruktúry riadenia priemyselnej politiky. 18 výrobným reťazcom (*Filiere produttive*) identifikovaným v tejto bielej knihe sa majú poskytnúť strategické usmernenia, pričom sa kladie dôraz na odvetvia s vysokou pridanou hodnotou a územný rozsah, aby sa zabránilo možnému riziku, že verejné úsilie bude neselektívne a neúčinné. V súlade so zámerom strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu treba vynaložiť ďalšie úsilie na racionalizáciu a stabilizáciu viac ako 2 700 vnútroštátnych a regionálnych stimulov a na vyčlenenie *ad hoc* zdrojov pre juh Talianska. Prínosom pre priemyselnú stratégiu by bola lepšia koordinácia s plánovaním investícií do infraštruktúry a výskumu spolu s využívaním lokálne zameraných kombinácií politík (napr. stimuly, územné plánovanie a rozvoj infraštruktúry) s cieľom podporiť priemyselný rast a štrukturálnu transformáciu, a to najmä na juhu krajiny. Trvalé úsilie bude treba vyvinúť aj v záujme odstránenia pretrvávajúcich infraštruktúrnych rozdielov medzi severom a juhom Talianska, najmä prostredníctvom dokončenia rozsiahlych projektov začatých v rámci plánu obnovy a odolnosti a kohéznej politiky, a to so zameraním na prístup k priemyselným zónam a zlepšenie prepojenia na poslednom úseku. Pozornosť si vyžaduje aj cestná a prístavná infraštruktúra, ako aj multimodálne logistické uzly, a to spolu s prijatím viacročnej multimodálnej dopravnej stratégie.

(29) Taliansko dosiahlo významný pokrok pri zlepšovaní účinnosti svojej verejnej správy, ako aj v úsilí o zjednodušenie, a to aj s podporou reforiem a investícií v rámci plánu obnovy a odolnosti. Stále však existuje značný priestor na zlepšenie. Zatiaľ čo 41 % talianskych podnikov uvádza, že je nespokojných (v porovnaní s 24 % priemerom EÚ), podiel občanov, ktorí považujú postupy verejnej správy za zložité a zaťažujúce, sa od roku 2023 znížil o 14 percentuálnych bodov, čím sa Taliansko vo všeobecnosti dostalo na úroveň priemeru EÚ (Taliansko 39 %; EÚ 38 % v roku 2025). Hoci sa dosiahol určitý pokrok, a to aj vďaka plánu obnovy a odolnosti, bolo by dôležité ďalej posilňovať interoperabilitu a využívanie všetkých platforiem na zlepšenie riadenia ľudských zdrojov, odbornej prípravy a náboru štátnych zamestnancov. Prínosom by bolo aj posilnenie horizontálnej a vertikálnej mobility a ďalšia podpora hodnotenia výkonnosti, kariérneho postupu, zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie, ako aj podpora rovnosti a začlenenia na všetkých úrovniach orgánov verejnej správy v súlade so záväzkami vyplývajúcimi zo strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu. Hoci Taliansko pokračuje v úsilí o zjednodušenie zriadením platformy Italia Semplice spolu s novým interoperabilným systémom výmeny údajov v rámci existujúcej platformy systému jednotného kontaktného miesta pre podniky, treba ďalej zefektívniť administratívne procesy, a to na základe zabezpečenia interoperability existujúcich platforiem. Administratívne kapacity sú navyše v jednotlivých regiónoch stále nerovnomerné, pričom existujú značné obmedzenia na miestnej úrovni, najmä na juhu krajiny a v oblastiach, ako sú digitalizácia, rozhodovacia kapacita a riadenie verejných financií, ako aj medzi menšími a väčšími obcami. Je nevyhnutné vypracovať zastrešujúcu štrukturálnu stratégiu administratívnych kapacít, ktorá bude vychádzať z plánu obnovy a odolnosti a z opatrení politiky súdržnosti vrátane národného programu Kapacita pre súdržnosť. Touto stratégiou by sa mohol vytvoriť rámec pre viacero opatrení podľa plánu obnovy a odolnosti, ktoré sa ukázali ako účinné pri podpore miestnych správnych orgánov pri realizácii projektov podľa plánu obnovy a odolnosti, pričom by sa zároveň zabránilo prehlbovaniu územných rozdielov. Kým lepšie vybavené regióny vychádzajú zo skúseností získaných pri realizácii plánu obnovy a odolnosti, pre regióny s obmedzenejšími zdrojmi, najmä na juhu krajiny, by bola prínosom aktívnejšia a cielenejšia podpora zo strany ústredných orgánov štátnej správy. Okrem toho by mohla byť prospešná podpora foriem administratívnych združení, najmä v prípade menších správnych orgánov, a to hlavne na juhu krajiny.

(30) Taliansko v rámci plánu obnovy a odolnosti vykonáva komplexný balík reforiem s cieľom zvýšiť účinnosť systémov občianskeho, trestného, konkurzného a daňového súdnictva. K zvýšeniu efektívnosti súdov prispelo vytvorenie súdnych kancelárií a digitalizácia súdnych konaní, čo poskytuje sudcom organizačnú a právnu podporu. Výzvy však pretrvávajú. Lehota vybavenia občianskoprávnych a obchodných sporových konaní na súdoch prvého stupňa sa v roku 2024 predĺžila a zostáva jednou z najdlhších v EÚ. Čas potrebný na dosiahnutie rozhodnutia v správnych veciach na prvom stupni sa v roku 2024 skrátil, naďalej však patrí k najdlhším v EÚ. Inštitucionalizácia súdnych kancelárií a posilnenie opatrení s cieľom ďalej znížiť tlak na súdy a skrátiť priemernú dĺžku súdnych konaní (napríklad v preťažených odvetviach justície, ako je zmierovací sudca) a zároveň pokračujúce riešenie nedostatku ľudských zdrojov (sudcov a súdnych zamestnancov) a dosiahnutie úplnej digitalizácie justičného systému by prispeli k zvýšeniu efektívnosť systému, a to aj v súlade so záväzkami Talianska v rámci strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu.

(31) Zabezpečenie lepších rámcových podmienok pre hospodársku súťaž vo viacerých odvetviach a zvýšenie hospodárskej súťaže *na* trhoch aj *pre* trhy by umožnili efektívnejšie prideľovanie zdrojov, boli by prínosom pre spotrebiteľom a viedli by k zvýšeniu konkurencieschopnosti a produktivity, čím by zároveň prilákali nové investície. V rámci plánu obnovy a odolnosti Taliansko dosiahlo pokrok v niektorých dôležitých odvetviach vrátane energetiky, dopravy a miestnych verejných služieb a modernizovalo vnútroštátne pravidlá kontroly fúzií. Stále sú však potrebné ďalšie legislatívne iniciatívy, pokiaľ ide o: i) zabezpečenie verejnej súťaže v oblasti koncesií na distribúciu energie; ii) dopravu, najmä vzhľadom na úplné vykonávanie reforiem podporujúcich hospodársku súťaž v oblasti železníc, diaľnic a prístavov; iii) zdravotnú starostlivosť, a to najmä zabezpečením zásad podporujúcich hospodársku súťaž a otvorených a transparentných verejných súťaží. Navyše otvorenými a transparentnými verejnými súťažami na končiace sa koncesie v rôznych odvetviach (vrátane regulovaných odvetví) by sa zabezpečila súťažeschopnosť trhu. Tým by sa zvýšil konkurenčný tlak na etablované hospodárske subjekty a zabránilo by sa oneskoreniu či pozastaveniu investícií, alebo ich neprimeranému preneseniu na spotrebiteľov/používateľov. Napokon regulačné prekážky ovplyvňujú obchod s tovarom v rámci EÚ, pričom vnútroštátne pravidlá v oblasti balenia a označovania vytvárajú záťaž spojenú s dodržiavaním predpisov.

(32) Taliansko čelí jedným z najvyšších cien elektriny v EÚ v dôsledku svojej štrukturálnej závislosti od nákladnej výroby elektriny spaľovaním zemného plynu. Táto skutočnosť, a najmä zvýšený pomer cien elektriny a plynu, predstavujú kľúčovú prekážku, ktorá bráni elektrifikácii domácností aj priemyslu. Napriek značnému nevyužitému potenciálu je rast obnoviteľných zdrojov príliš pomalý na to, aby sa dosiahli ciele do roku 2030: zrýchlenie zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov by prispelo k zmierneniu cien elektriny v strednodobom horizonte. Dosiahnutie tohto cieľa by sa podporilo pokračujúcou podporou prostredníctvom aukcií na obnoviteľné zdroje energie a uskladňovanie energie, ako aj úplnou realizáciou reformy udeľovania povolení „Testo Unico“, a to aj na regionálnej úrovni. V záujme zosúladenia zdaňovania energie s cieľmi dekarbonizácie by sa znížením a racionalizáciou daní a odvodov z elektriny vrátane parafiškálnych odvodov („oneri generali di sistema“) znížili existujúce demotivačné faktory pre elektrifikáciu, najmä v prípade podnikov a priemyslu. Integrácia vyššieho podielu obnoviteľných zdrojov energie si vyžaduje urýchlenie investícií s cieľom posilniť elektrizačnú sústavu a znížiť preťaženie a súčasne obmedziť vplyv na účty spotrebiteľov. To zahŕňa investície do cezhraničných prepojení a riešenie oneskorení pri pripájaní do distribučnej siete. Taliansko by malo naďalej podporovať aj nefosílnu flexibilitu, ako sú mechanizmy uskladňovania a reakcie strany spotreby.

(33) Taliansko je vystavené výrazným hospodárskym dôsledkom, ktoré vyplývajú z rastúcich rizík súvisiacich s klímou, najmä z hydrogeologických rizík, a dostupné ukazovatele naznačujú jeden z najvyšších pomerov škôd spôsobených prírodnými katastrofami k HDP v EÚ. Hoci sa pri vykonávaní národného adaptačného plánu dosiahol pokrok vďaka vytvoreniu národného strediska pre monitorovanie adaptácie na zmenu klímy, riadenie politík v oblasti adaptácie na zmenu klímy zostáva roztrieštené medzi jednotlivými orgánmi na centrálnej aj miestnej úrovni. Dostupné odhady poukazujú na značné potreby investovať do adaptácie na zmenu klímy v nadchádzajúcich desaťročiach. K účinnému riešeniu tohto problému by mohlo prispieť konsolidované plánovanie investícií do adaptácie na zmenu klímy a znižovania hydrogeologických rizík. Hoci nedávne zavedenie povinného poistenia podnikov proti prírodným katastrofám prispelo k riešeniu nedostatku v poistnej ochrane pred rizikami dôsledkov zmeny klímy, mali by sa preskúmať a realizovať spravodlivé a cenovo dostupné riešenia na odstránenie zostávajúceho nedostatku. Vysokú citlivosť na hydrogeologické riziká zhoršuje zvýšená nepriepustnosť pôdy. Účinným protiopatrením by preto mohlo byť čoraz väčšie využívanie riešení blízkych prírode podporených zavedením národnej inventúry a systematickejším začlenením do územného plánovania.

(34) Infraštruktúrne nedostatky v oblasti vodného a odpadového hospodárstva, najmä v južných regiónoch, majú závažný vplyv na kvalitu poskytovania miestnych verejných služieb a životné prostredie, čo spôsobuje značné náklady pre občanov a straty príjmov pre talianske hospodárstvo. Napriek značným investíciám do odpadového a vodného hospodárstva je dôležité s podporou plánu obnovy a odolnosti a fondov politiky súdržnosti udržať pokrok pri odstraňovaní nedostatkov v infraštruktúre.

(35) Vzhľadom na kľúčovú úlohu ľudského kapitálu pri posilňovaní konkurencieschopnosti a strategickej autonómie Únie Rada v roku 2026 odporučila, aby členské štáty prijali opatrenia na urýchlené riešenie štrukturálnych výziev súvisiacich s ľudským kapitálom v oblasti zručností, vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré bránia konkurencieschopnosti. K vykonávaniu odporúčania Rady týkajúceho sa ľudského kapitálu v Únii môžu prispieť aj odporúčania na rok 2026 adresované Taliansku.

(36) Hlavné prekážky, ktoré si vyžadujú rozhodné kroky, naďalej zahŕňajú štrukturálne nízku kvalitu pracovných miest vrátane nízkych miezd, výzvy spojené s istotou zamestnania a kariéry, ako aj rodovú rovnosť. Napriek nedávnemu zvyšovaniu patrí Taliansko medzi členské štáty s najväčším poklesom reálnych miezd od roku 2019. Zatiaľ čo rast miezd obmedzuje štrukturálne nízky rast produktivity, stagnáciu miezd zhoršuje aj zmluvný dumping, oneskorenia pri obnovovaní zmlúv a obmedzené využívanie druhostupňového vyjednávania, najmä medzi malými a strednými podnikmi a na juhu krajiny. Napriek tomu, že podiel zamestnancov na dobu určitú klesá v súvislosti so sprísnením podmienok na trhu práce, zostáva jedným z najvyšších v EÚ. Taliansko tiež stále zaznamenáva jeden z najvyšších podielov nedobrovoľných zmlúv na čiastočný úväzok a dočasných pracovných zmlúv, čo sa neúmerne týka žien, mladých ľudí a migrantov. Prechod z dočasných pracovných miest na trvalé zostáva výrazne pod priemerom EÚ. V záujme podpory primeraného zvyšovania miezd a zlepšenia celkovej kvality pracovných miest by boli kľúčové opatrenia a iniciatívy zamerané na riešenie segmentácie trhu práce a podporu výsledkov kolektívneho vyjednávania. Miera účasti žien na trhu práce a miera zamestnanosti vrátane zamestnanosti na čiastočný úväzok vykazujú v rámci EÚ najväčšie rozdiely v porovnaní s mužmi. Je to spôsobené južnými regiónmi, ktoré sa vyznačujú aj najnižším pokrytím starostlivosťou o deti. Potreby dlhodobej starostlivosti sa zvyšujú, zatiaľ čo poskytovanie služieb zaostáva, najmä v južných regiónoch. Hoci sa dosiahol výrazný pokrok pri rozširovaní pokrytia starostlivosťou o deti na vnútroštátnej úrovni, ďalšie úsilie je potrebné v záujme rozšírenia kvalitných služieb starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti v regiónoch s najnižším pokrytím a aj na zabezpečenie cenovej dostupnosti.

(37) V nadväznosti na nedávne reformy v rámci plánu obnovy a odolnosti treba pokračovať v riešení problému rozšírenej a rastúcej nedeklarovanej práce s cieľom podporiť kvalitu pracovných miest a spravodlivú hospodársku súťaž medzi podnikmi. Účinnosť a administratívna kapacita inšpektorátov práce by sa mala zvýšiť prostredníctvom zlepšených pracovných podmienok zameraných na zvýšenie atraktívnosti tohto povolania, ako aj prostredníctvom ďalšej výmeny údajov a koordinácie medzi subjektmi vykonávajúcimi inšpekcie. Prínosom pre najviac postihnuté odvetvia, ako sú práca v domácnosti a poľnohospodárstvo, by boli cielené intervencie vrátane preventívnych opatrení. Malo by sa riešiť pracovné vykorisťovanie, ktoré postihuje najmä migrantov, a to aj zlepšením prístupu osôb, ktoré už v Taliansku sú, k riadnemu pracovnému pomeru a zabezpečením primeranej ochrany a pomoci obetiam, ako aj zabránením nevhodným podmienkam bývania, najmä v prípade pracovníkov v poľnohospodárstve.

(38) Základné zručnosti dospelých naďalej patria k najnižším v EÚ, makroekonomický nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami je jeden z najvyšších a zároveň nízka a klesajúca účasť dospelých na odbornej príprave ďalej brzdí rozvoj ľudského kapitálu a následne aj produktivitu. Taliansko v posledných rokoch realizovalo príslušné reformy a investovalo do vzdelávania dospelých, najmä v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Naďalej však pretrvávajú prekážky, ktoré bránia v odbornej príprave – najmä v prípade zvyšovania úrovne zručností a dlhších programov odbornej prípravy. Na základe dôkladného a priebežného posudzovania výsledkov aktívnych politík trhu práce a opatrení v oblasti odbornej prípravy zavedených v posledných rokoch je potrebné, aby bol integrovaný systém poskytujúci podporu v nezamestnanosti, sociálne služby a odbornú prípravu podporovaný prostredníctvom udržateľného financovania aj po roku 2026. Mali by sa ďalej znižovať prekážky, ktoré bránia účasti na odbornej príprave, a to vrátane odborného vzdelávania a prípravy. Vzhľadom na veľké regionálne rozdiely vo výstupoch vzdelávania a zamestnanosti dospelých je nevyhnutné lepšie zacieliť aktivačné opatrenia. Kľúčové je aj zlepšenie informovanosti o zručnostiach a prognózovanie zručností. V tejto súvislosti by bol pre regionálne monitorovacie strediská prínosom ďalší rozvoj národného integrovaného systému, ktorý by zosúladil ponuku zručností s dopytom a ktorý by vychádzal z miestnych údajov o trhu práce a využíval nástroje umelej inteligencie. Model riadenia v oblasti prognózovania a poskytovania zručností by sa mohol posilniť tým, že by v centre jeho pozornosti boli účinnosť a zabezpečenie kvality odbornej prípravy, ak aj prehĺbením spolupráce medzi poskytovateľmi odbornej prípravy, sociálnymi partnermi a zamestnávateľmi, napríklad na základe úspešných skúseností s projektom „Fondi Interprofessionali“.

(39) V záujme riešenia slabých a nerovnomerných výstupov vzdelávania v Taliansku a zlepšenia zamestnateľnosti absolventov terciárneho vzdelávania treba vyvinúť ďalšie úsilie. Hoci sa globálne výrazne znížila miera predčasného ukončenia školskej dochádzky, vzdelávacie výstupy sa nevrátili na úroveň spred pandémie a sú naďalej nestabilné. V južných regiónoch 46 % žiakov nedosiahlo základnú spôsobilosť a výsledky znevýhodnených žiakov sú približne trikrát horšie ako výsledky ich zvýhodnených rovesníkov. Pomôcť by mohlo väčšie zameranie na školy s najhoršími výsledkami a cielená intervencia v tejto oblasti, a to vrátane stimulov na prilákanie skúsených učiteľov, rozšírenie školskej dochádzky s využitím investícií do infraštruktúry v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a rozšírenie úspešných iniciatív, ako napr. Piano Estate, Agenda Sud a Agenda Nord. Prínosom v oblasti učebných osnov by bol prístup založený na zručnostiach, a to aj s využitím investícií v rámci plánu obnovy a odolnosti. Po predbežných pozitívnych výsledkoch bude ďalšie posúdenie pilotného projektu 4-ročnej reformy stredných škôl kľúčové aj pre navrhnutie štrukturálnej reformy vzdelávacieho cyklu. Takisto je nevyhnutné zvýšiť atraktívnosť učiteľského povolania. V nadväznosti na reformu učiteľského povolania v rámci plánu obnovy a odolnosti sú potrebné stabilnejšie podmienky zamestnávania učiteľov, ktorí nie sú štátnymi zamestnancami, jasnejšie prepojenie medzi platmi, kvalifikáciou a výkonom a silnejší profesijný rozvoj a mobilita. Podiel 25 až 34-ročných s dosiahnutým terciárnym vzdelaním, ako aj zamestnateľnosť čerstvých absolventov, patria v Taliansku naďalej k najnižším v EÚ, čo je spôsobené dlhým časom do ukončenia štúdia, vysokou mierou predčasného ukončenia štúdia, nízkou návratnosťou investícií do vzdelania a veľkým nesúladom medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami. V nadväznosti na úsilie v rámci plánu obnovy a odolnosti vrátane úsilia o posilnenie zručností v oblasti STEM, digitálnych a AI zručností na všetkých úrovniach vzdelávania a popri nadchádzajúcej reforme osnov vyššieho sekundárneho vzdelávania, sú potrebné ďalšie reformy vrátane zosúladenia talianskeho univerzitného systému s európskymi normami prostredníctvom obmedzenia bezplatného opakovania skúšok, zavedenia minimálnych požiadaviek na kredity a dochádzku, prepojenia financovania prostredníctvom agentúry ANVUR ([18]) s hodnotením kurzov a mierou ich ukončenia, ako aj prostredníctvom rozšírenia poradenstva pri prechode z vyššieho sekundárneho na terciárne vzdelávanie a podpory odborov STEM (najmä medzi ženami). Prostredníctvom začlenenia prierezových a pracovne orientovaných zručností do univerzitných programov a posilnenia učenia na pracovisku, najmä v rámci odborného vzdelávania a prípravy a povinných stáží na univerzitnej úrovni, možno podporiť zamestnateľnosť absolventov a lepšie zosúladiť ponuku zručností s potrebami trhu práce.

([18]) ANVUR (Agenzia Nazionale di Valutazione del Sistema Universitario e della Ricerca) je talianska národná agentúra pre hodnotenie univerzitných a výskumných systémov.

(40) Prístup k zdravotnej starostlivosti sa v Taliansku v posledných rokoch zhoršil vzhľadom na predlžujúce sa poradovníky na služby verejnej zdravotnej starostlivosti a výdavky na priame platby, ktoré výrazne prevyšujú priemer EÚ, ako aj na výrazné územné rozdiely v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a nedostatok zdravotníckeho personálu. Zavádzanie reformy územnej zdravotnej starostlivosti z roku 2022 zameranej na reorganizáciu územných služieb zdravotnej starostlivosti prostredníctvom nových zdravotníckych zariadení by malo pokračovať zabezpečením dokončenia a uvedenia do prevádzky všetkých nových zariadení (komunitných zdravotných stredísk a komunitných nemocníc) na miestnej úrovni, a to spolu so štrukturálnou integráciou zdravotníckeho personálu v rámci týchto zariadení, s úplným zavedením interoperabilných digitálnych systémov zdravotnej starostlivosti s cieľom zaručiť kontinuitu starostlivosti v rámci všetkých štruktúr zdravotnej starostlivosti a s udržateľným financovaním telemedicínskych služieb a služieb domácej starostlivosti. Reforma územnej zdravotnej starostlivosti by sa mala realizovať v synergii s reformou nemocničnej starostlivosti z roku 2015 a mala by byť doplnená dodatočnými cielenými politikami s cieľom skutočne zabezpečiť vo vnútorných oblastiach Talianska spravodlivý prístup k zdravotnej starostlivosti. Rovnako je nevyhnutné riešiť nedostatok zdravotníckeho personálu, najmä prostredníctvom využívania modelu plánovania pracovných síl v zdravotníctve s cieľom posúdiť a predvídať regionálne rozloženie, usmerňovať cielené investície a poskytovať lepšie informácie na účely politík v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy zdravotníckych pracovníkov. Okrem toho by sa mala zvýšiť atraktívnosť kľúčových profesií, najmä profesií ako zdravotná sestra, všeobecný lekár a lekár pohotovostnej služby, a to prostredníctvom lepších pracovných podmienok, kariérnych stimulov, zaručenej bezpečnosti a právnej ochrany a kvalitnejších špecializačných kurzov. Napokon by sa mala zabezpečiť úplná realizácia plánu riadenia poradovníkov, najmä odstránením nedostatkov platformy poradovníkov, a to aj prostredníctvom zlepšených mechanizmov zberu údajov, a prijatím príslušných vyhlášok, najmä tých, ktorými sa vymedzujú personálne potreby pracovnej sily a stanovujú technické usmernenia pre regionálne rezervačné systémy (CUP).

(41) Napriek nedávnemu zlepšeniu sú v Taliansku riziká chudoby a sociálneho vylúčenia naďalej pomerne vysoké, najmä medzi deťmi a rodinami, pričom územné rozdiely sa prehlbujú. Absolútna chudoba je v posledných rokoch na historicky najvyšších úrovniach a v roku 2024 sa týkala 8,4 % domácností vrátane 13,8 % detí. Regionálne rozdiely sú výrazné, pričom na ostrovoch je počet ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením približne štyrikrát vyšší ako na severovýchode krajiny. Nedostatky v oblasti sociálnej ochrany, najmä v prípade atypických pracovníkov, samostatne zárobkovo činných osôb, nezamestnaných a ľudí mimo trhu práce, spolu s pretrvávajúcimi nedostatkami v poskytovaní základných služieb naďalej prispievajú k zvýšeným rizikám chudoby a sociálneho vylúčenia. Napriek určitým pozitívnym účinkom príspevkových dávok, sociálne transfery iné ako dôchodky znižujú chudobu menej, ako je priemer EÚ, a v roku 2025 sa ich účinok ešte viac oslabil. Reformovaný systém minimálneho príjmu (Assegno di Inclusione 2023) viedol k zníženiu primeranosti a pokrytia, čo čiastočne kompenzovali reformy v rokoch 2025 a 2026. Hoci sa nedávne politické snahy o podporu rodín uberajú správnym smerom, ďalším prínosom v oblasti boja proti chudobe detí by bolo rozšírenie školskej dochádzky a zabezpečenie udržateľného financovania školských jedální v nadväznosti na investície do infraštruktúry v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a v súlade so stratégiou EÚ v oblasti boja proti chudobe a Európskou zárukou pre deti. Navyše bezdomovectvo je naďalej pretrvávajúcim a závažným fenoménom, pričom je tu široký priestor na rozšírenie vykonávania intervencií bývania na prvom mieste. A napokon dôležité výzvy pretrvávajú v oblasti poskytovania služieb sociálnej pomoci. K rozšíreniu dostupnosti služieb a zníženiu územných nerovností by prispeli jasné ciele v oblasti služieb, prísnejšie monitorovanie a lepšia koordinácia na vnútroštátnej úrovni, ako aj primerané a predvídateľné financovanie. Riešenie týchto výziev by zároveň prispelo k podpore vzostupnej sociálnej konvergencie, čo je v súlade s analýzou jednotlivých krajín v druhej fáze vychádzajúcou z rámca sociálnej konvergencie ([19]) vykonanou útvarmi Komisie.

(42) Vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada v roku 2026 odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia na plnenie odporúčania týkajúceho sa hospodárskej politiky eurozóny na rok 2026, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti. V prípade Talianska odporúčanie 1 pomáha pri vykonávaní prvého, druhého, tretieho a piateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie 2 pomáha pri vykonávaní štvrtého odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie 3 pomáha pri vykonávaní siedmeho a desiateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie 4 pomáha pri vykonávaní ôsmeho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie 5 pomáha pri vykonávaní siedmeho odporúčania týkajúceho sa eurozóny a odporúčanie 6 pomáha pri vykonávaní piateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny.

([19]) SWD(2026)122 – *Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework* (Analýza sociálnej konvergencie jednotlivých krajín v druhej fáze, vychádzajúca z rámca sociálnej konvergencie), 2026.

(43) Vzhľadom na hĺbkové preskúmanie vykonané Komisiou a jej závery o existencii nerovnováh sú do odporúčaní č. 1, 2, 3 4 a 6 premietnuté odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Politiky uvedené v odporúčaní 1 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta, ktoré súvisia s verejným dlhom. Politiky uvedené v odporúčaniach 1, 2, 3, 4 a 6 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta súvisiace so slabým rastom produktivity, čo zase podporuje rast potenciálneho HDP, v dôsledku čoho zároveň pomáhajú riešiť aj odporúčanie 1, Odporúčania 1, 2, 3, 4 a 6 prispievajú k riešeniu nerovnováh aj k plneniu odporúčania týkajúceho sa hospodárskej politiky eurozóny na rok 2026 v súlade s odôvodnením 43,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Taliansko v rokoch 2026 a 2027 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby boli čisté výdavky v súlade s nápravnou trajektóriou odporúčanou Radou 21. januára 2025 vzhľadom na odchýlku vo vzťahu k odporúčanému stropu čistých výdavkov, ktorú Komisia zaznamenala v roku 2025. Posilniť celkové výdavky na obranu a bezpečnosť a pripravenosť a zároveň zabezpečiť udržateľnosť dlhovej služby a efektívnosť výdavkov, ako aj postupnú úpravu rozpočtu s cieľom udržiavať výdavky na obranu na štrukturálne vyššej úrovni. Zabezpečiť, aby opatrenia prijaté na zmiernenie vplyvu zvýšenia cien energií boli dočasné, zamerané na ochranu zraniteľných domácností alebo na riešenie potrieb energeticky náročných podnikov, zachovali stimuly na úspory energie a aby ich fiškálne náklady boli zlučiteľné so záväzkami vyplývajúcimi z fiškálneho rámca EÚ. Naďalej vykonávať súbor reforiem a investícií, ktoré tvoria základ predĺženého obdobia úprav, ako to odporučila Rada 21. januára 2025. V súlade s cieľmi fiškálnej udržateľnosti zabezpečiť, aby daňový systém viac podporoval udržateľný rast a zároveň zabezpečoval spravodlivosť, a to aj ďalším bojom proti daňovým únikom a znížením zostávajúcich daňových výdavkov vrátane tých, ktoré sa týkajú dane z pridanej hodnoty a dotácií škodlivých pre životné prostredie. Aktualizovať katastrálne hodnoty na základe záväzku vyplývajúceho zo strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu, a to v rámci širšieho preskúmania politík súvisiacich s bývaním. Zintenzívniť úsilie o zlepšenie efektívnosti a účinnosti verejných výdavkov. Riešiť demografické výzvy s cieľom zmierniť vplyv na potenciálny rast a udržateľnosť dôchodkového systému, a to aj prilákaním a udržaním kvalitnej pracovnej sily a podporou účasti staršej pracovnej sily, najmä na juhu krajiny.

2. Zabezpečiť kontinuitu reforiem a investícií realizovaných v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Urýchliť úsilie o vykonávanie programov politiky súdržnosti, vo vhodných prípadoch na základe prerozdelenia prostriedkov na strategické priority a flexibility, ktoré sa dohodli v kontexte strednodobého preskúmania rámca politiky súdržnosti.

3. Podporovať výskum a inovácie, a to aj posilnením verejného obstarávania inovácií, zvýšením zamerania univerzít na komercializáciu výskumu a na kariéru výskumných pracovníkov. Podporovať mobilizáciu úspor, rozširovanie kapitálových trhov, ako aj rast a agregáciu podnikov, a to aj podporou úlohy podnikových a inštitucionálnych investorov v oblasti rizikového a súkromného kapitálu, ako aj uľahčovaním nového kótovania a vydávania podnikových dlhopisov. Vykonávať priemyselnú stratégiu s cieľom zároveň znížiť územné rozdiely racionalizáciou súčasných opatrení politiky a zohľadnením kľúčových projektov v oblasti infraštruktúry.

4. Ďalej zvyšovať účinnosť verejnej správy a ďalej posilňovať administratívne kapacity, najmä na miestnej úrovni a na juhu krajiny. Ďalej znižovať počet nevybavených vecí a skrátiť lehotu vybavenia v justičnom systéme. Riešiť zostávajúce obmedzenia hospodárskej súťaže, a to aj v odvetviach dopravy a elektriny, a odstrániť zostávajúce prekážky brániace voľnému pohybu tovaru.

5. Urýchliť elektrifikáciu a zintenzívniť úsilie v oblasti zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov a uskladňovania energie, a to aj úplnou realizáciou reforiem v oblasti povoľovania, najmä na nižšej ako celoštátnej úrovni, a investovaním do elektrizačnej sústavy. Ďalej riešiť riziká súvisiace s klímou a zmierniť ich hospodársky vplyv, a to aj prostredníctvom väčšej inštitucionálnej koordinácie, riešení blízkych prírode a poistenia rizík dôsledkov zmeny klímy. Riešiť zostávajúce nedostatky v oblasti vodného a odpadového hospodárstva znižovaním nedostatkov v infraštruktúre, najmä v južných regiónoch.

6. Pokračovať v podpore kvality pracovných miest ďalším znižovaním segmentácie trhu práce a podporou efektívnych výsledkov kolektívneho vyjednávania a primeraných miezd. Podporovať účasť na trhu práce, a to aj zlepšením aktívnych politík trhu práce a prístupu k cenovo dostupným a kvalitným službám starostlivosti s prihliadnutím na územné rozdiely. Pokračovať v úsilí o riešenie nedeklarovanej práce. Pokračovať v podpore odborného vzdelávania a prípravy a vzdelávania dospelých, a to aj posilnením odbornej prípravy na pracovisku a informovanosti v oblasti zručností. Zlepšiť vzdelávacie výstupy so zameraním na základné zručnosti a relevantnosť terciárneho vzdelávania pre trh práce. Zlepšiť včasný prístup k cenovo dostupnej zdravotnej starostlivosti, a to aj riešením nedostatku pracovníkov v kľúčových zdravotníckych povolaniach. Pokračovať v zlepšovaní pokrytia a primeranosti sociálnej ochrany, ako aj v zlepšovaní prístupu osôb v zraniteľných situáciách, najmä detí, k sociálnym službám a zároveň zachovávať fiškálnu udržateľnosť.

V Bruseli 10. júla 2026

Za Radu

predseda

S. HARRIS